

Nővér folyóirathoz benyújtott közlemények – a lektor szemszögéből

DR. NÉMETH Anikó PhD, DR. HIRDI Henriett Éva PhD

A mostmár több, mint 30 éve kéthavonta – évente 6 lapszámmal – megjelenő Nővér tudományos és továbbképző szakfolyóirat Szerkesztőségéhez évente 35-50 kézirat érkezik be, melyeket a főszerkesztő vesz nyilvántartásba.

A kézirat beérkezésekor először arra vonatkozóan születik döntés, hogy a megküldött témakör illik-e a folyóirat arculatába. Elutasítás esetén a szerzőt a Szerkesztőség arról értesíti, hogy tanulmányát lektorálás nélkül nem közölhetőnek minősítették.

A lektorálásra alkalmasnak ítélt, benyújtott közleményeket a Szerkesztőség szakmai bírálóknak veti alá. A benyújtott kéziratot két független, szakmailag releváns bíráló értékeli meghatározott szempontok alapján. A bírálók nem ismerik, hogy kinek a közleményét olvassák, és személyük is rejtve marad a szerző előtt. Amennyiben a benyújtott közlemény nem felel meg a formai követelményeknek, úgy azt tartalmi értékelés nélkül visszaküldik a szerzőnek átdolgozásra.

Az első vélemények a a kézirat benyújtásától számítva kb. 45 napon belül készülnek el, melyet a szerző e-mail-ben kap meg. A bírálók összesen 13 értékelési szempont figyelembevételével alkotnak véleményt egy űrlap kitöltésével. A szempontok egyrészt a formai kritériumoknak való megfelelésre, másrészt a kézirat tartalmának aktualitására, a vonatkozó szakirodalom bemutatására, a kutatási módszer megfelelőségére, valamint az elemzések eredményeinek ismertetésére fókuszálnak. Ezenfelül az elmúlt években – a Nővér folyóirat pontszerzővé minősítése óta – hangsúlyossá vált annak eldöntése is, hogy az adott kézirat megjelentethető-e továbbképzési anyagként. *„A kéziratról a szakértők véleményének figyelembe vételével a Szerkesztőbizottság dönt az alábbiak szerint: - elfogadja közlésre, - javításokat, korrekciókat javasol, és ezek megtörténte esetén elfogadja közlésre, - a javítások, korrekciók után megismételi a bíráltatási eljárást, - nem fogadja el közlésre.”* (Nővér folyóirat Szerzői útmutató, 2019).

A közlésre elfogadott közleményeket általában már nem szükséges a szerzőnek javítani. Azonban a bíráló dönthet úgy is, hogy módosításokat javasol a szerzőnek, melyek végrehajtása esetén

a közlemény megjelenik. A javítások elvégzése után a lektor visszakapja a kéziratot, és ismételten áttekinti azt, majd elfogadja közlésre, amennyiben a javítások megtörténtek. Átdolgozást is kérhet a szakértő, ebben az esetben a szerzőnek a megadott szempontok alapján át kell írni a közleményét. Az átdolgozott cikket ismételten megkapja az a lektor, aki az első bírálatot is végezte, majd elkészíti az újabb véleményezést.

A véleményezést végezheti másik szakértő is, ekkor az elsőként bíráló véleményét névtelenül kapja meg. Elvértve előfordul olyan eset is, amikor a két független bíráló egymásnak ellentmondó véleményt alkot, ez esetben egy harmadik bíráló is felkérésre kerül. A szerzőt a Szerkesztőség értesíti a Szerkesztőbizottság döntéséről, de nem indokolja azt (Nővér folyóirat Szerzői útmutató, 2019).

A beküldött kéziratoknak átlagosan a 76%-a kerül elfogadásra (beleértve a kisebb-nagyobb módosításokat igénylő publikációkat is), ezek átfutási ideje – az első változat beküldésétől a megjelenésig – általában a szerző együttműködési, módosítási hajlandóságától függően 3-6 hónap. Számos esetben előfordul, hogy a szerző emlékeztetőt kap a főszerkesztőtől a módosított kézirat mielőbbi beküldése és a lektorálási folyamat folytatása érdekében.

A teljes átdolgozásra és újbóli benyújtásra visszaküldött kéziratok aránya relatíve alacsony kb. 16%, jóváhagyásukig esetenként 1 év is eltelik. Az átdolgozás alapjául mindenképp érdemes figyelembe venni a lektori véleményeket és újra áttanulmányozni a szerzői útmutató előírásait. Az átdolgozott kéziratok véleményezését általában ugyanazok a lektorok végzik. E körben található a legnagyobb „lemorzsolódási” arány, mivel a átdolgozásra visszaküldött kéziratok szerzőinek fele nem nyújtja be újra tanulmányát.

Mindemellett meg kell említeni azt is, hogy a kéziratoknak kb. 8%-a kerül elutasításra, vagy azért mert témájuk nem az ápolástudománnyal, az ápolás gyakorlatával, ápolóképzéssel foglalkozik, vagy pedig azért mert túl rövidek, nem szerepelnek benne szakirodalmi hivatkozások, illetve nem felelnek meg a Nővér folyóirat formai és stílusi előírásainak.

A bírálatra beküldött közlemények leggyakoribb hibái

Figyelemmel arra, hogy a beküldött kéziratok jelentős részét a szerzők az Eredeti közlemény rovatba küldik és elfogadás esetén ott is jelenik meg (**I. táblázat**) a következőkben az itt jellemző hibák kerülnek ismertetésre.

A Nővér folyóirat **eredeti közleményeinek tagolása** kötött (bevezetés, anyag és módszer, eredmények, következtetések), melyet esetenként figyelmen kívül hagynak a szerzők. Első lépésként legfontosabb lenne, hogy a szerzők alaposan tanulmányozzák át a szerzői útmutatót, mely minden fontos előírást tartalmaz, többek között a közlemény típusok szerkesztését, elvárt hosszát is.

Sok szerző használ **rövidítéseket** közleményében, melyek egy más szakterületen dolgozó olvasónak ismeretlenek lehetnek. Gyakran elmarad ezen rövidítések ismertetése, mely nélkülözhetetlen a megértéshez. Erre alkalmas a cikk elején elhelyezett rövidítések jegyzéke, vagy az adott rövidítés első előfordulási helyén a rövidítés után zárójelbe tett magyarázat.

A közlemény **címének** mindig összhangban kell állnia a tartalommal, azonban nem szabad túl terjedősnek lennie. A cím angol fordítása gyakran hiányzó eleme a benyújtott kéziratoknak.

Az összefoglalók hosszúsága korlátozott (150 szó), melyet sem magyarul, sem angolul nem szabad túllépni. Ezek biztosítják a cikk megismerését, mivel az olvasók ezek alapján döntenek el, hogy elolvassák-e az egész közleményt. Eredeti közlemény esetében az alábbi tagolást kell alkalmazni az összefoglaló írása-

kor: vizsgálat célja, anyag és módszer, eredmények, következtetések, ezt gyakran nem tartják be a szerzők. Nagyon fontos, hogy az eredmények szakaszban valóban eredmények legyenek közölve, ne egyéb, kevésbé fontos információk (pl. a minta csoportokra bontásának szempontjai). Az angol nyelvű összefoglaló tartalmilag nem térhet el a magyartól. Gyakori hiba, hogy az összefoglalókat nem egyes vagy többes szám 3. személyben fogalmazzák meg a szerzők (helyesen: a vizsgálat célja volt, vagy a szerzők célja volt....). Gyakran használják a „kutatásom célja” vagy „kutatásunk célja” szófordulatokat, melyek kerülendők.

Az összefoglalók után szerepelnek a **kulcsszavak**, melyekből maximum ötöt lehet megadni. Gyakran a szerzők kevésbé fontos kulcsszavakat választanak.

Gyakori hiba a **bevezető** alcímekkel való tagolása, illetve gondolatjelekkel történő felsorolás alkalmazása. Ezek nem szerencsések, mindenképpen az összefüggő szövegben való közlésre kell törekedni. Felsorolást csak akkor alkalmazunk benne, ha elkerülhetetlen! A bevezető a kutatás tárgyához szorosan kapcsolódó, legfontosabb szakirodalmi hivatkozásokat tartalmazza. Kerülni kell a túl terjedős megfogalmazást, mert elvonja a figyelmet a kutatásról, és annak eredményeiről. 1,5–2 oldal bőven elegendő bevezetőnek a megfelelő szakirodalmi hivatkozások alkalmazásával.

A szerzői útmutató tartalmazza azt is, hogy a szövegben milyen módon kell szerepelni zárójelben ezeknek a **szakirodalmi hivatkozásoknak**, pl: (Mónus, 1999); (Magyar Vöröskereszt, 2006); (Buda & Kopp, 2001); (Beyer-Westendorf et al., 2010). Leggyakoribb hiba, amikor sok szerző esetén kiírják az összes vezetéknevét, és nem az et al. megjelölést

I. táblázat: A Nővér folyóiratban 2014-2018 között megjelent kéziratok száma rovat szerinti bontásban

Rovatok	2014	2015	2016	2017	2018
Szerkesztői levél	1	2	3	2	1
MÁTT	4	1			
Ápolástörténet				5	4
Összefoglaló közlemény	1		1	3	
Eredeti közlemény	14	12	18	16	16
Az ápolás gyakorlata	4	5	6	3	6
Ápoláselmélet			1		
Ápoláskutatás	1			1	
Ápolásvezetés		1			
Ápolásetika	1	1			
Esetismertetés					3
Képzés, továbbképzés		2	2	1	1
Kitekintés	3	7	4	4	3
Névjegy				1	
Gratulálunk	3	4	2	3	3
Szemelvények				1	1
Olvasói levél	1				
Nekrológ					1
Összesen	33	35	37	40	39

alkalmazzák. Még gyakoribb, amikor a keresztnév kezdőbetűjét is feltüntetik.

A **helyesírás** egy kényes pontja a benyújtott kéziratoknak. Az esetek nagy részében a szerzők nem tulajdonítanak neki nagy jelentőséget, felületesen ellenőrzik, vagy egyáltalán nem. Egybe-különírás, vesszőhibák, nem megfelelő ragok, értelmetlen mondszerkezetek fordulnak elő, melyek halmozódása rontja a cikk összképét, és minden esetben megjegyzik a lektorok. A szerzők felelőssége és kötelessége a helyesírás ellenőrzése, melyre nem alkalmas a szövegszerkesztő program helyesírás ellenőrzője. Lehetőleg nyomtatásban olvassuk újra a cikket, illetve adjuk oda ismerősöknek, akik hamarabb észreveszik a hibákat, elütéseket.

A Nővér folyóiratban **nyolc ábra és/vagy táblázat** nyújtható be összesen egy közleményhez. A legtöbb hibát ezek szerkesztésekor követik el a szerzők. Az ábrák és a táblázatok külön számozódnak: 1. ábra; I. táblázat. Az ábrák esetében gyakran elmarad a tengelyek (oszlop vagy sáv diagram esetén) elnevezése, illetve előfordultak már értelmetlen számértékek is. Az is gyakori, hogy a szövegben feltüntetett eredmény nem egyezik az ábrán szereplő eredménnyel.

Szerkesztésnél ügyelni kell az esztétikára. Megesik, hogy az ábra címe magában az ábrában is szerepel, ami teljesen felesleges. Olyan is előfordult, hogy az ábra címe az ábra jelmagyarázatában volt feltüntetve, mely meglehetősen rontotta az esztétikát. A cím legyen egyértelmű, nem túl terjengős (hiba, ha az ábra vagy táblázat címe a kérdőívben szereplő kérdés), de tartalmaznia kell az adott kérdésre válaszoló elemzését (N=...).

A szövegben minden egyes ábrára és táblázatra utalni kell. Előfordult már olyan eset, hogy a szerző elfelejtette megtenni az utalásokat, vagy az ábra nem azt tartalmazta, amit a szövegben írt róla. Ezek olyan hibák, melyek megakadályozzák a cikk megjelenését. Előfordul az is, hogy a szerzők rosszul tüntetik fel az adatokat az ábrán vagy a táblázatban. Kétféle példa esetén gyakori az, amikor rossz adatsort másolnak ki az SPSS statisztikai program által elkészített táblázatból.

A legszembetűnőbb esztétikai hiba a táblázatok szerkesztésénél fordul elő, amikor a szerzők egyszerűen átmásolják az SPSS statisztikai program által kreált táblázatot a kéziratba. Ez nem elfogadható. Az is gyakran megesik, hogy elfelejtik külön file-ba

menteni az elkészített ábrákat és táblázatokat. 8 ábra vagy táblázat 8 külön file!

A tudomány rohamos fejlődésével már szinte furcsának hat az az eredeti közlemény, amely nem tartalmaz **statisztikai próbákat**. Ezeket az alkalmazott próbákat mindig meg kell nevezni a publikációban, illetve a szignifikancia értéket (p), valamint az adott statisztikai próbához tartozó számértékeket (r, t, Chi-square, U, Z) három tizedesjegy pontossággal fel kell tüntetni, melyek gyakran elmaradnak. Amikor a szerzők szembesülnek ezzel a problémával, előfordul, hogy egyszerűen törlik a szövegből a statisztikai próbára utaló megjegyzéseket, adatokat, ahelyett, hogy körültekintően kijavítanák. Ez nagyban megkérdőjelezi a cikk hitelességét (Németh, 2018).

A szerzői útmutató pontosan felsorolja, hogy az **irodalomjegyzékben** hogyan kell felsorakoztatni a felhasznált szakirodalmakat. A szerzők vezetőkéneve szerinti alfabetikus felsorolást kéri, és amelyik közleménynek van DOI azonosítója, azt fel kell tüntetni. Minden pontnak, dőlt betűnek jelentősége van, pontosan úgy kell szerkeszteni, ahogy a szerzői útmutatóban a példa mutatja.

Folyamatos számozású folyóirat esetén: Fehér, J. (1994). Antall József, az orvostörténész (1932-1993). *Orvosi Hetilap*, 135, 475-476.

Szerkesztett könyv esetén: Buda, B., Kopp, M. (szerk.), (2001). *Magatartástudományok*. Budapest: Medicina.

Könyvrészlet esetén: Mackintosh, N. J. (2007). Az IQ örökletessége. In N. J. Mackintosh. *Az IQ és az emberi intelligencia* (pp. 95-147). Budapest: Kairosz

Gyakran a szerzők figyelmen kívül hagyják ezen előírásokat, és egészen egyedi szerkesztési módokkal lehet találkozni.

A közlemény megjelenését meggátolja, ha a szakirodalmi források, hivatkozások nem tisztázottak. Minden, felhasznált irodalmi forrást meg kell jelezni az irodalomjegyzékben. Az irodalomjegyzék csak olyan szakirodalmakat tartalmazhat, amelyekre hivatkozás történt a szövegben. Ha ezek nem teljesülnek, akkor a cikk biztosan nem kerül elfogadásra (Németh, 2018).

Ezen rövid közleményben igyekeztünk összefoglalni azokat a leggyakoribb hibákat, amelyekkel a benyújtott kéziratok bírálatakor szerkesztőként, főszerkesztőként szembesülünk. Bízunk benne, írásunkkal segítséget nyújtunk a jövőben publikálni kívánó kollégák számára!

Irodalomjegyzék

1. Németh Anikó: Kutatómunka alapjai dentálhigiénikusoknak II. Felsőoktatási jegyzet, Szegedi Tudományegyetem, 2018.
2. Nővér folyóirat Szerzői útmutató, 2019. http://www.meszk.hu/upload/meszk/document/nover_szerzoi_utmutato_2018.pdf?web_id=Hozzáférhető:2019.02.13.